

Коломієць О. Л.

Київський інститут Національної гвардії України

АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ОСОБИСТОЇ, ДЕРЖАВНОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті проаналізовано поняття особистої, державної та національної безпеки та доведено їх багатоаспектний і комплексний характер. Ефективне управління зазначеними системами передбачає не тільки вивчення взаємозв'язку між їх елементами, а й їх ціннісну оцінку як суспільних феноменів.

Розкрито сутність аксіології як напряму та методу філософії, змістом якого є ціннісне ставлення до предмету, а також осмислення самого феномену цінностей. Установлено, що у сучасній філософії під суспільними цінностями найчастіше розуміють чуттєво-ідеальне ставлення людини (спільноти) до певного предмета чи явища, що має прояв через практичну діяльність.

Доведено, що аксіологічний підхід до розуміння безпеки ґрунтується на її розумінні як системи цінностей, де безпека є вищим особистим та суспільним ідеалом, і потребує захисту від загроз, здатних унеможливити безпеку та завдати шкоди цінностям. Аксіологічна цінність безпеки пов'язана із перебуванням певного суб'єкта, об'єкта чи системи в умовах, за яких зовнішні і внутрішні чинники не загрожують їх буттю.

Обґрунтовано, що аксіологічний вимір індивідуальної безпеки полягає у визнанні особистої безпеки базовою потребою та фундаментальною умовою буття індивіда, без якої індивід не може задовольнити потреби вищого порядку, такі як соціальні зв'язки та духовні запити. Безпека є абсолютно необхідною для реалізації індивідом свого потенціалу, оскільки лише стан захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз дозволяє йому повноцінно розвиватися, досягати цілей та удосконалюватися.

Доведено, що аксіологічний вимір державної безпеки полягає у виключності державної функції створення умов для найкращого захисту життєво важливих інтересів громадян, суспільства та держави від загроз. Цінність системи (стану) державної безпеки виражається у спроможності держави забезпечити і захистити такі блага, як: незалежність, державний суверенітет, територіальна цілісність; права і свободи людини та громадянина; сталість інститутів влади та громадського порядку; здатність протистояти воєнним загрозам; стабільність середовища, яке дозволяє розвивати економіку, культуру, науку, інші сфери суспільного життя.

Установлено, що аксіологічний вимір національної безпеки ґрунтується на пріоритетності завдання створення умов для найкращого забезпечення фундаментальних національних інтересів і цінностей, таких як: єдність і неподільність нації; мовна та національна ідентичність; незалежність, державний суверенітет України; територія як умова існування української нації; демократичний устрій; національна культура; моральні та духовні цінності; історична пам'ять; природне середовище України, її ресурси та науковий потенціал.

Зроблено висновок, що в умовах триваючої війни з російським агресором, розробка і запровадження нових підходів до забезпечення державної та національної безпеки є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави, від реалізації якого залежить саме існування України, її успіхи у політичній, військовій, соціально-економічній сфері. Завдання відбиття російської збройної агресії та створення гарантій сталого миру вимагає від органів державної влади України якнайскорішого впровадження ефективних систем індивідуальної, державної та національної безпеки.

Ключові слова: філософія, аксіологія, аксіологічний підхід, цінність, особиста безпека, державна безпека, національна безпека, системи безпеки.

Постановка проблеми. Зміна геополітичної картини світу, наявність на європейському континенті найбільш масштабної після Другої світо-

вої війни відкритої збройної агресії, якою є війна росії проти України, доведена неефективність колективних систем безпеки безпрецедентно

актуалізували завдання забезпечення державної та національної безпеки – як для нашої держави, так і для інших держав Європи і світу.

Наразі головним викликом Сил безпеки та оборони України, а також для усього громадянського суспільства, є відбиття російської агресії як безпосередньої загрози існуванню Української держави і української нації. Проте у парадигмі повоєнної відбудови безпрецедентного значення набуває створення нової, посиленої міжнародними гарантіями системи забезпечення державної безпеки, а також втілення такої стратегії розвитку української нації, яка б найкращим чином відповідала би національним інтересам.

У площині філософських досліджень, з урахуванням трансформації сучасної наукової методології та посилення позицій міждисциплінарного підходу, все чіткіше об'єктивується проблема визначення ціннісного виміру феноменів безпеки, державної та національної безпеки як необхідних умов існування індивіда, держави і нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика безпеки апіорі займає статус найвищого пріоритету в житті кожної людини, держави і нації, тому вона була, є і продовжуватиме залишатися предметом прицільного вивчення і все нового і нового переосмислення. Питання змісту та взаємозв'язку особистої, державної та національної безпеки належать до найбільш фундаментальних проблем, які привертають увагу науковців та практиків у галузі суспільних наук, права, державного управління. Серед робіт, написаних вітчизняними науковцями, слід відмітити дослідження А. Баланди, О. Більовського, О. Дзьобаня, В. Копанчука, В. Пасічника та ін. З позицій правової науки проблеми безпеки вивчали О. Андрійко, О. Бандурка, О. Битяк, О. Безпалова, О. Джафарова, Т. Коломоєць, О. Моргунов, О. Музичук, О. Салманова, В. Фатхутдінов та інші.

Проте, поки що серед вітчизняних філософів інтерес до проблем аксіології індивідуальної, державної та національної безпеки залишається недостатнім. Слід погодитися із В. Копанчуком у тому, що зазначені феномени є багатоаспектними і комплексними, а ефективне управління їх системами передбачає деталізацію, класифікацію, визначення закономірностей, взаємозв'язку, внутрішньої ієрархії між ними та основними поняттями, які використовуються при їх дослідженні [1, с. 2].

Постановка завдання. Мета статті полягає у обґрунтуванні аксіологічного підходу до виміру індивідуальної, державної та національної без-

пеки; розкритті ціннісної сутності зазначених суспільних феноменів для сучасного українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні аксіологія, будучи філософським вченням про ціннісну спрямованість людської діяльності, є не тільки ключовим принципом відповідного світогляду, а й відправною точкою аналізу проблем місця і сутності людини у бутті, призначення і сенсу людського існування. Будучи окремим методологічним напрямом філософії, аксіологія не тільки об'єктивує ціннісне ставлення до усього, що пізнається, але осмислює і робить саме ціннісне ставлення предметом свого пізнання.

Етимологічний аналіз термінопоняття «аксіологія» свідчить, що воно походить від грецьких слів «axsios» (цінний) та «logos» (вчення) і буквально означає «теорія цінностей». Аксіологія досліджує, як і чому люди надають певним речам або явищам значення, а також як ці цінності впливають на поведінку, мислення та емоції людини чи суспільства у цілому.

Сутність аксіології складає поняття цінностей. Філософський енциклопедичний словник визначає поняття «цінність» як «властивість того чи іншого предмета, явища задовольняти потреби, бажання, інтереси соціального суб'єкта (індивіда, групи людей суспільства)» [2].

У сучасній філософській теорії категорія «цінність» розглядається, здебільшого, як чуттєво-ідеальне ставлення людини чи колективу людей до предмета, що проявляється через їх практичну діяльність [3, с. 992]. При цьому, слід погодитися із М. Бойченком у тому, що сама цінність залежить від історичного розвитку, соціальних умов, суспільних відносин, діалектики абсолютного і відносного, об'єктивного і суб'єктивного [4, с. 10–11].

Для розв'язання проблеми видової кваліфікації цінностей застосовуються різні підходи. У контексті визначення аксіологічного виміру безпеки та її похідних вважаємо за можливе взяти за основу підхід Н.О. Ткачової, яка, систематизуючи суспільні цінності, пропонує поєднати критерії їх змісту та рівня (сфери) прояву, виділяючи при цьому цінності: а) базові, загальнолюдські (такі як життя, суспільство, справедливість, свобода, рівність); б) національні (такі як національна єдність, історія, культура, національні символи, мова тощо); в) громадянські (такі як демократія, громадянство, права й обов'язки, релігійна терпимість); г) сімейні (такі як любов, піклування, довіра, повага до предків тощо); г) особисті

(такі як продуктивна діяльність, розвиток, само-реалізація [5, с. 80–82]. Вважаємо, що категорії безпеки, державної та національної безпеки, як явища, що стосуються кожного індивіда, держави та нації у цілому, мають піддаватися зазначеній градації як за критерієм сфери прояву, так і за критерієм належності до системи «індивідуальне – спільне – глобальне».

З урахуванням зазначеного, на підставі критерію суб'єкта, серед видів безпеки найчастіше виділяють: а) безпеку індивіда (особисту безпеку); б) безпеку нації (національну безпеку); в) безпеку держави (державну безпеку); г) безпеку усього людства (міжнародну безпеку) тощо.

Таким чином, аксіологічний підхід до розуміння безпеки ґрунтується на її розумінні як системи цінностей, де безпека є вищим особистим і суспільним ідеалом, який потребує захисту від загроз (чинників ураження), що можуть унеможливити безпеку та завдати шкоди цінностям. Зазначений підхід враховує цінності та інтереси як конкретних індивідів, так і їх груп, суспільства та держави, що можуть бути під загрозою. Відповідно, аксіологічний вимір безпеки пов'язаний із розв'язанням проблеми її суб'єктного (рівневого) складу і передбачає пошук відповіді на питання, кого саме безпека стосується – тобто, основних суб'єктів (учасників), які є носіями безпекових інтересів і реалізують заходи для її забезпечення. Об'єктивно, у своєму мінімальному вираженні, зазначена система суб'єктів охоплює безпеку: а) індивіда (особи); б) держави; в) нації (суспільства). Зазначене обумовлює можливість виокремлення відповідних видів (рівнів) безпеки, пов'язаних онтологічною єдністю.

Онтологія особистої, державної та національної безпеки зводиться до поняттям безпеки як такої. Водночас, поняття «безпека» належить до категорій, яким притаманне складне змістове наповнення. Базовою парадигмою безпеки, на нашу думку, слід вважати теорію потреб А. Маслоу, у межах якої остання розглядається як потреба людини у впевненості, стабільності життя, захисту від усього, що може їй зашкодити, і позиціонується як наступна за важливістю після задоволення фізіологічних потреб у їжі, воді, сні та інших благах, необхідних для підтримання життя.

Проте, навіть у межах такого розподілу слід наголосити на тому, що безпека, як відсутність прямої загрози життю, є виключно необхідною для задоволення усіх інших людських потреб – як фізіологічних, так і соціальних.

У зазначеному розумінні безпека нерозривно пов'язана із категорією буття, яке виступає першоосновою і способом реалізації усього сущого. Відповідно, немає підстав не погодитися із В. Пасічником у тому, що безпеку слід розглядати крізь призму таких ключових проблем буття, таких як «бути чи не бути»; «існувати чи не існувати»; «жити чи померти» [6, с. 3].

Аналіз представлених у літературі підходів до розуміння безпеки через призму категорії буття приводить до висновку, що найчастіше таке осмислення реалізується у парадигмі методів: а) *апофатичного*, коли має місце послідовне заперечення усіх можливих, пов'язаних з безпекою категорій, і відкидання їх, як неспівставних; б) *статичного*, коли безпеку розуміють як досягнутий стан (рівень) захищеності; в) *діяльнісного*, коли безпеку розглядають як результат і процес зусиль суб'єктів її забезпечення.

Практично усі існуючі дефініції безпеки так чи інакше є результатами застосування якогось із зазначених методів або їх поєднання. У цілому, сучасні трактування безпеки зводяться до розуміння зазначеного поняття як багатоаспектного стану чи явища, які характеризують становище людини, держави, нації або суспільства у зовнішньому середовищі.

Спрощене трактування безпеки у контексті апофатичного підходу полягає у розумінні безпеки як унікального феномену, що не має альтернативи, і полягає у відсутності загроз. Тобто, безпека є від'ємним (крайньовіддаленим) значенням небезпеки, і означає такий стан, коли небезпека відсутня.

Враховуючи зазначене, констатуємо, що у зазначеній парадигмі аксіологічна цінність безпеки пов'язана із перебуванням певного суб'єкта, об'єкта чи системи в умовах, за яких дія зовнішніх і внутрішніх чинників не загрожує їх буттю. Іншими словами, безпека – це такі умови, за яких дія зовнішніх та внутрішніх чинників не призводить до явищ, що вважаються небезпечними для певного суб'єкта, об'єкта чи системи, згідно до існуючих на той момент знань чи уявлень, і є самоціллю, а засобом забезпечення існування.

Таким чином, аксіологічний вимір індивідуальної безпеки як базової потреби людини полягає у тому, що зазначене поняття виступає фундаментальною умовою буття, без якої індивід не може задовольнити потреби вищого порядку, такі як соціальні зв'язки та духовні запити. Крім того, безпека уможливує реалізацію індивідом свого потенціалу, оскільки стан захищеності від зовніш-

ніх і внутрішніх загроз дозволяє йому повноцінно розвиватися, досягати цілей та удосконалюватися.

Обґрунтовуючи аксіологічний вимір безпеки держави (державної безпеки), зазначимо, що «Політична енциклопедія» дає два визначення державної безпеки: 1) як сукупність умов та інститутів, які покликані гарантувати суверенітет держави, охорону та захист її території, населення, державних інститутів та зовнішніх загроз; 2) як стан рівноваги між військовим і соціально-економічним потенціалом країни та комплексом загроз, здатних призвести до конфлікту [7, с. 202–203]. У площині суспільних наук державну безпеку найчастіше розглядають як здатність політичної системи держави забезпечити оптимальне функціонування власних інститутів (зокрема, органів державної влади), безпеку особи і суспільства за конкретного балансу їх життєво важливих інтересів. Так, на думку С. Гордієнка та І. Дороніна, державна безпека – це стан захищеності таких важливих для держави і суспільства цінностей, як державно-політичний та конституційний лад; державотворення і конструктивна політика задля стабільності суспільства; політичний суверенітет; територіальна цілісність України і недоторканності її кордонів; інститути державної влади; національно-державні інтереси у сфері економіки тощо [8, с. 85].

Враховуючи наведені вище характеристики, у контексті аксіологічного підходу, можемо стверджувати, що суспільна цінність державної безпеки полягає у створенні умов для найкращого забезпечення і захисту життєво важливих інтересів громадян, суспільства та держави від загроз; гарантуванні обороноздатності, суверенітету та територіальної цілісності держави; захисту прав і свобод людини та громадянина, а також сталої роботи інститутів влади та громадського порядку. Аксіологічний вимір державної безпеки об'єктивується також тим, що держава, реалізуючи свої завдання та функції, не тільки забезпечує зовнішній захист, протистоїть воєнним загрозам та захищає свої інтереси, а й підтримує внутрішній порядок, забезпечує стабільну роботу державних інститутів, створює стабільне середовище, яке дозволяє розвивати економіку, культуру, науку та інші сфери суспільного життя.

Обґрунтовуючи аксіологічний вимір *національної безпеки*, зазначимо, що у парадигмі вітчизняної філософської науки поняття національної безпеки базується, насамперед, на етимології самого терміну «безпека» (у розумінні відсутності небезпеки), діалектикою та співстав-

ленням безпеки і небезпеки, а також законодавчо закріпленим поняттям «національна безпека». У цілому, серед вітчизняних науковців переважає розуміння категорії національної безпеки як досягнутого у результаті здійснення відповідної державної політики стан захищеності життєво важливих інтересів і цінностей нації.

На думку автора наукової концепції національної безпеки В. Ліппмана, нація перебуває у стані безпеки тоді, коли немає необхідності жертвувати своїми законними інтересами з метою уникнути війни, і коли вона може захистити за необхідності ці інтереси шляхом війни [9, с. 4].

Вітчизняні науковці І. Білий та В. Михальчук визначають поняття національної безпеки у парадигмі динамічного підходу, а саме – як здатність держави зберігати свою цілісність, вирішувати політичні, економічні, соціальні та інші питання і виступати самостійним суб'єктом системи міжнародних відносин [10, с. 94]. Натомість, В. Антонов розглядає національну безпеку в статичному розумінні через взаємодію і діяльність у тріаді «природа – людина – суспільство», як «стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз» [11, с. 135].

Аналіз поняття національної безпеки дозволяє стверджувати, що, по-перше, національна безпека є ширшим за обсягом поняттям порівняно із державною безпекою; по – друге: основу поняття національної безпеки складає поняття нації як етносоціальної спільності людей, зі сформованою усталеною самосвідомістю своєї ідентичності, спільністю історичної долі, прихильністю національним матеріальним та духовним цінностям, а також територіально-мовною та соціально-економічною єдністю.

На законодавчому рівні, зокрема, у Законі України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII, національна безпека України визначається як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» [12]. При цьому особливий наголос робиться саме на забезпеченні фундаментальних національних інтересів України, якими проголошено: 1) державний суверенітет і територіальна цілісність, демократичний конституційний лад, недопущення втручання у внутрішні справи України; 2) сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя

населення; 3) інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами [2].

В часи незалежної України, і, особливо, в умовах збройної агресії російської федерації проти України, категорія національної безпеки виступає визначальною якісною ознакою (атрибутом) суспільства та держави щодо їх цілісності, обороноздатності, непохитності, громадянської злагоди, а також характеризує надійність існування й стійкість розвитку української нації і Української Держави.

Отже, сутність поняття «національна безпека» пов'язана із його оцінкою як такого стану суспільних відносин, коли життєво важливі інтереси української нації є найкращим чином захищеними.

У висновку Інституту стратегічних досліджень під назвою «Концепт аксіологічної парадигми засадничих принципів і ціннісних засад забезпечення національної безпеки України» визначено, що до фундаментальних національних інтересів, на захист яких повинна бути спрямована система забезпечення національної безпеки України, слід відносити: а) українську націю, її єдність та неподільність, мовну та національну ідентичність; б) незалежність та державний суверенітет України, її територію як необхідний атрибут і умову існування української нації; в) демократичний устрій України, відповідно до якого державна влада є легітимною лише тоді, коли вона підтримується народом і служить інтересам українського народу (нації); г) культуру українського народу (нації), його моральні та духовні цінності, християнську релігію, народні звичаї та традиції, історичну пам'ять; д) українські надра, природну та екологічну системи України, її ресурси та науковий потенціал.

З урахуванням зазначеного, резюмуємо, що метою забезпечення національної безпеки виступає захист українського народу від небезпек та загроз різного характеру, під якими слід розуміти сукупність несприятливих факторів, здатних прямо або опосередковано впливати на нормальний стан функціонування українського суспільства, життєздатність і розвиток української нації. Завдання забезпечення національної безпеки передбачає, що держава і суспільство здійснюють превентивну діяльність щодо належного забезпечення захисту життєво важливих національних

інтересів та активно протидіють існуючим (імовірним) загрозам. Разом із тим, національна безпека включає і особливий вид специфічної діяльності щодо її забезпечення, яка охоплює систему заходів, спрямованих на запобігання відповідних небезпек та загроз. Цільовою функцією національної безпеки виступає захист українського народу від небезпек та загроз різного характеру, під якими слід розуміти сукупність несприятливих факторів (наявних чи латентних), які прямо або опосередковано впливають на нормальний стан функціонування суспільства. Зазначене також передбачає, що держава і суспільство займають наступальну позицію щодо належного забезпечення захисту життєво важливих національних інтересів та превентивно протидіють існуючим (імовірним) загрозам.

Висновки

1. Поняття особистої, державної та національної безпеки є багатоаспектними і комплексними. Ефективне управління зазначеними системами передбачає не тільки вивчення взаємозв'язку між їх елементами, а й їх ціннісну оцінку як суспільних феноменів.

2. Аксіологія на сьогодні розглядається як напрям та метод філософії, змістом якого є ціннісне ставлення до предмету, а також осмислення самого феномену цінностей. У сучасній філософії під суспільними цінностями найчастіше розуміють чуттєво-ідеальне ставлення людини (спільноти) до певного предмета чи явища, що об'єктивується через практичну діяльність. Аксіологічний підхід до розуміння безпеки ґрунтується на її розумінні як системи цінностей, де безпека є вищим особистим та суспільним ідеалом, і потребує захисту від загроз, здатних унеможливити безпеку та завдати шкоди цінностям. Аксіологічна цінність безпеки пов'язана із перебуванням певного суб'єкта, об'єкта чи системи в умовах, за яких зовнішні і внутрішні чинники не загрожують їх буттю.

3. Аксіологічний вимір індивідуальної безпеки полягає у визнанні особистої безпеки базовою потребою та фундаментальною умовою буття індивіда, без якої індивід не може задовольнити потреби вищого порядку, такі як соціальні зв'язки та духовні запиту. Безпека є абсолютно необхідною для реалізації індивідом свого потенціалу, оскільки лише стан захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз дозволяє йому повноцінно розвиватися, досягати цілей та удосконалюватися.

4. Аксіологічний вимір державної безпеки полягає у виключності державної функції створення

умов для найкращого захисту життєво важливих інтересів громадян, суспільства та держави від загроз. Цінність системи (стану) державної безпеки об'єктивується у спроможності держави забезпечити і захистити такі блага, як: незалежність, державний суверенітет, територіальна цілісність; права і свободи людини та громадянина; сталість інститутів влади та громадського порядку; здатність протистояти воєнним загрозам; стабільність середовища, яке дозволяє розвивати економіку, культуру, науку, інші сфери суспільного життя.

5. Аксиологічний вимір національної безпеки ґрунтується на пріоритетності завдання створення умов для найкращого забезпечення фундаментальних національних інтересів і цінностей, таких як: єдність і неподільність нації; мовна та національна ідентичність; незалежність, держав-

ний суверенітет України; територія як умова існування української нації; демократичний устрій; національна культура; моральні та духовні цінності; історична пам'ять; природне середовище України, її ресурси та науковий потенціал.

6. В умовах триваючої війни з російським агресором розробка і запровадження нових підходів до забезпечення державної та національної безпеки є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави, від реалізації якого залежить саме існування України, її успіхи у політичній, військовій, соціально-економічній сфері. Завдання відбиття російської збройної агресії та створення гарантій сталого миру вимагає від органів державної влади України якнайскорішого впровадження ефективних систем індивідуальної, державної та національної безпеки.

Список літератури:

1. Копанчук В.О. Онтологічно-гносеологічний механізм забезпечення національної безпеки України: філософський аспект. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. 2017. Випуск 6. URL: [https://nuczu.edu.ua/.../Visnik_NUCZU_1%20\(6\)_2017](https://nuczu.edu.ua/.../Visnik_NUCZU_1%20(6)_2017). Копанчук. pdf. (дата звернення: 05.10. 2025).
2. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2002. VI, 742 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Бойченко, Михайло. Щодо вжитку термінів «вартості» і «цінності» в українській філософії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія*. 2023. № 1(8). С. 9–13.
5. Ткачова Н. О. Аксиологічні засади педагогічного процесу в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах: дис... доктора пед.н: 13.00.01. / Ткачова Н. О. Луганськ, 2006. С. 80–82.
6. Пасічник В. Філософська категорія безпеки як основа нової парадигми державного управління національною безпекою. *Науковий вісник. Серія «Демократичне врядування»*. 2011. Вип. 7. С. 3–10.
7. Політична енциклопедія редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парламентське видавництво, 2011. 808 с.
8. Гордієнко С. Г., Доронін І. М. Державна безпека України в сучасних умовах: проблеми компетенції державних органів. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С. 81–92.
9. Lippman W. US Foreign Policy. Boston, 1943. 520 p.
10. Білий В. І., Михальчук В. М. Основні напрями забезпечення національної безпеки держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 92–98. DOI: 10.32702/23066814.2021.17.92.
11. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. 576 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/antonov-v.o.-konstitutsiynopravovi-zasadi-natsionalnoyi-bezpeki-ukrayini-_d_.pdf. (дата звернення: 10.10. 2025).
12. Про національну безпеку України: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата звернення: 10.10. 2025).

Kolomiets O. L. MEASURING OF AXIOLOGY OF THE PERSONAL, STATE AND NATIONAL SECURITY

In the article the concept of the personal, state and national security is analysed and they are well-proven multidimensional and complex character. An effective management the marked systems envisages not only the study of intercommunication between their elements but also them the valued estimation as the public phenomena.

Essence of axiology is exposed as to direction and method of philosophy, maintenance of that is the valued attitude toward an object, and also comprehension of the phenomenon of values. Set, that in modern philosophy under public values mostly understand perceptibly-ideal attitude of man (associations) toward a certain object or phenomenon that has a display through practical activity.

It is well-proven that going of axiology near understanding of safety is base on her understanding as systems of values, where safety is the higher personal and public ideal, and needs protecting from threats able to do impossible safety and inflict harm to the values. The value of axiology of safety is related to the stay of certain subject, object or systems in terms, at that external and internal factors do not threaten to their existence.

It is well-proven that measuring of axiology of state security consists in exceptional nature of state function of conditioning for the best protecting vitally of important interests of citizens, society and state from threats. The value of the system (to the state) of state security is expressed in possibility of the state to provide and protect such blessing, as: independence, state sovereignty, territorial integrity; rights and freedoms of man and citizen; constancy of institutes of power and public peace; ability to resist to the soldiery threats; stability of environment, that allows to develop an economy, culture, science, other spheres of public life.

Set, that measuring of axiology of national safety is base on job of conditioning priority for the best providing of fundamental national interests and values, such as: unity and indivisibility of nation; language and national identity; independence; state sovereignty of Ukraine; territory as condition of existence of Ukrainian nation; democratic mode; national culture; moral and spiritual values; historical memory; natural environment of Ukraine, her resources and scientific potential.

Drawn conclusion, that in the conditions of мпуваючої of war with the Russian aggressor, development and input of the new going near providing of state and national security are one of priority directions of activity of the state, self existence of Ukraine depends on realization of that, her successes in the field of socio-economic military, political. The task of removing of Russian armed aggression and creation of guarantees of the permanent world requires state power of Ukraine of the most rapid introduction of the effective systems of individual, state and national security from organs.

Key words: *philosophy, axiology, approach of axiology, value, personal safety, state security, national safety, systems of safety.*

Дата надходження статті: 24.10.2025

Дата прийняття статті: 20.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025